

ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

**ДОНИШКАДАИ ҶУМҲУРИЯВИИ ТАКМИЛИ
ИХТИСОС ВА БОЗОМЎЗИИ КОРМАНДОНИ
СОҶАИ МАОРИФ**

**БАРНОМАИ
ТАЪЛИМИИ КУРСИ ТАКМИЛИ ИХТИСОСИ
РОҶБАРОНИ ИТИҶОДИЯҶОИ МЕТОДИИ
МУАССИСАҶОИ ТАҶСИЛОТИ МИЁНАИ
УМУМӢ**

Душанбе – 2023

Бо қарори шурои олимони Донишкадаи ҷумҳуриявӣ тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф аз 30.11.2023, №11/12 тасдиқ шудааст..

Мураттибон: Шердилова Сурайё – н.и. филологӣ, дотсенти кафедраи иқтисод ва идораи МДДҚТИБКСМ

Норова Зарина – омӯзгори калони кафедраи иқтисод ва идора дар соҳаи маорифи ДҚТИБКСМ

Муқарриз:

Лутфуллоева Парвина – н.и. педагогӣ, муовини директори Пажуҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон

Ҳақимова Б.Р. - Ходими калони Раёсати ташхис ва тақризи адабиётҳои таълимии Пажуҳишгоҳи рушди маориф ба номи А. Ҷомии АТТ

Хайдаров Бурӣ – мутахассиси МҚТМ

Муҳаррир: Холназаров Имомназар - омӯзгори калони кафедраи иқтисод ва идора дар соҳаи маориф

Барномаи таълимии мазкур бо мақсади баланд бардоштани маҳорати касбии роҳбарони иттиҳодияҳои методии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва бо дарназардошти талаботи муосир ва муносибати босалоҳият ба таълим ва истифодаи таҷрибаи ҷаҳонӣ таҳия гардидааст. Татбиқи барнома тавассути воситаҳои нави таълим (слайдҳо, филмҳои таълимӣ ва ғ.) ҷараён мегирад.

Барнома барои шунавандагони курсҳои тақмили ихтисоси роҳбарони иттиҳодияҳои методии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ пешбинӣ шудааст.

ПЕШГУФТОР

Имрӯз кишвари мо дар марҳилаи нави ислоҳот қарор дошта, мутобиқи талаботи Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 дар тамоми соҳаҳо дигаргуниҳои густурда амалӣ гашта истодаанд, ки тибқи он ҳадафи олии он рушди дарозмуҳлати Тоҷикистон, баланд бардоштани сатҳи зиндагии мардуми кишвар бар пояи таъмини рушди устувори иқтисодӣ маҳсуб меёбад. Албатта, ноил гардидан ба ин ҳадафҳо ва дар қатори кишварҳои пешрафтаи муосири ҷаҳон мавқеи арзанда пайдо кардани мамлакати мо, пеш аз ҳама ба рушди илму маориф ва дар ин замина тарбия намудани мутахассисони сатҳи ҷаҳонӣ, вобаста мебошад, чунки агар мо ба сифати омода намудани кадрҳои ояндасоз таваҷҷуҳ зоҳир накунем, сатҳи касбии онҳоро баланд набардорем ва онҳоро бо маълумоти мукаммали замонавӣ мусаллаҳ насозем, рушди устувори ояндаи кишварро таъмин каода наметавонем.

Муҳайё сохтани шароити мусоиди таълимиву тарбиявӣ ва гузариш ба низоми таҳсилоти рақамӣ, ки маҳз дар даврони Истиклолоият шуруъ гардидааст, барои баланд бардоштани сифати таълим ва бедор кардани завқу ҳаваси хонандагон ба донишомӯзӣ мусоидат менамояд. Ҳоло дар соҳаи маориф татбиқи стандартҳои нави таълимӣ идома дошта, таълими хонандагон дар асоси муносибати босалоҳият ба таълим ба роҳ монда шудааст, ки он дар навбати худ зарурати ворид намудани шаклу воситаҳои нави азхудкунии илму дониш, мунтазам гузаштан аз курсҳои такмили ихтисос ва тақвияти малакаву маҳорати касбии омӯзгорон, таҳияву таълифи насли нави китобҳои дарсӣ ва барномаҳои таълимиро тақозо менамояд.

Дар ин раванд баланд бардоштани сифати курсҳои такмили ихтисоси омӯзгорон хеле муҳим буда, шинос намудани онҳо бо усулҳои фаъоли таълим, методҳои нави таълиму тарбия, азхудкунии техника ва технологияҳои замонавӣ ва меъёрҳои салоҳиятнокии касбии ҳар як фанну ихтисос ҳатмӣ мебошад. Аз ин рӯ, бо дарки он, ки омӯзгорон дар назди хонандагон масъулияти баланд дошта

бошанд, онҳо бояд чиҳати омӯхтани навғониҳои илмиву таълимӣ, таҷрибаи пешқадам ва такмили маҳорату малакаи касбии худ мунтазам кӯшиш намоянд.

Барномаи таълимии мазкур барои курсҳои такмили ихтисоси роҳбарони иттиҳодияҳои методии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ дар ҳаҷми 36 соат (танҳо барои таҳассус) таҳия шудааст.

Барномаи намунавии таълимӣ оид ба курси такмили ихтисоси роҳбарони иттиҳодияҳои методии мактабҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ дар асоси Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф ва илми ҶТ» (2013 с.), Консепсияи миллии таҳсилоти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Консепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, Стандарти давлатии таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Стратегияи миллии рушди маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон то соли 2030, Низомнома ва Оинномаи МДДҶТИБКСМ, Низомномаи намунавии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва дигар ҳуҷжатҳои меъёрию ҳуқуқии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон бо назардошти таҷрибаи пешқадами кишварҳои дигар таҳия гардидааст.

Мақсади асосии барнома - баланд бардоштани маҳорати касбии роҳбарони иттиҳодияҳои методии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ тавассути ошноӣ бо дастовардҳои нави илмӣ соҳа, роҳу усулҳои нави таълим, истифодаи тарзҳои нави инноватсионии таълим ва ташкили фаъолияти иттиҳодияҳои методии мактабӣ дар шароити кунунӣ бо назардошти навғониҳои соҳа ва вусъат бахшидан ва расонидани ёрии методӣ бо роҳҳои роҳбаладӣ (менторинг) мебошад. Шунавандагони курс дар ҷараёни омӯзиш аз сиёсати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи маориф ва идоракунии он, асноди меъёрию ҳуқуқии фаъолияти муассисаҳои таълимӣ, дастовардҳои нави соҳаи педагогика ва психология, ҳифзи табиат, пешгирии бемориҳои сирояткунанда, тарзи ҳаёти солим, тарбияи таҳаммулпазирӣ, шаклҳои ташкили фаъолияти методӣ, баргузор намудани ҷаласаҳои иттиҳодияҳои методӣ, банақшагири ва батанзимдарории фаъолияти он, роҳу усулҳои таҳлили дарс ва ғ. низ маълумот мегиранд. Онҳо

дар рафти курс аз роҳу воситаҳои истифодаи технологияҳои нави иттилоотӣ огоҳ шуда, роҳҳои истифода намудани онҳоро дар таълиму тарбия (таҳияи слайд дарс, лексияҳо бо воситаи проекторҳо, китобҳои электронӣ ва филмҳои таълимӣ) меомӯзанд.

Мундариҷаи барномаи мазкур ба бехтар гардонидани муҳити таълимии муассисаҳои таълимӣ ва боз ҳам хубтар ба роҳ мондани таҷрибаомӯзии омӯзгорони ҷавон, ташкили муназзами тақмили ихтисоси омӯзгорон дар муҳити фаъолияти кори педагогӣ, ба роҳ мондани усулҳои гуногуни роҳбаладӣ (менторинг) ва малақаҳои касбии омӯзгорон равона шудааст.

Шакли машғулиятҳо: лексионӣ-амалӣ, амалӣ, семинар ва мубоҳисаҳо.

Барнома аз сохтор, сарсухан, мавзӯ ва мундариҷа, луғати истилоҳот ва адабиёти истифодашудаю тавсияшаванда иборат аст.

Бо сабаби васеъ истифода шудани воситаҳои нави иттилоотӣ шунавандагон дар ҷараёни курс маҳорати истифодаи ин воситаҳоро низ пайдо мекунанд. Барномаи мазкур тарзе таҳия шудааст, ки он асосан ба методҳои интерактивӣ таъя намуда, усулҳои таълимии гуногунро пешниҳод менамояд. Донишҷӯи усулҳои гуногун барои роҳбарони иттиҳодияи методии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, таҳлил ва муқоисаи онҳо бо ҳамдигар ба роҳбарон имконият медиҳад, ки дар раванди кори худ метавонанд ин ё он усулро интихоб намуда, дониш ва малақаи худро дар ташкили кори иттиҳодияҳои методӣ баланд бардоранд ва мукамал созанд.

Нақша-барнома аз чор қисм иборат аст:

1. **Мақсади таълим** - мақсадҳои мушаххаси таълимиро, ки барои ҳосил шудани салоҳияти муайян равона шудаанд, дар бар мегирад;

2. **Мавзӯ ва мундариҷаи таълим** – дар ин фасл мавзӯҳо ва мундариҷаи онҳо, ки тавассути азхуд кардани онҳо омӯзгор ба мақсади таълим ноил гашта, ба ин восита салоҳияти муайянро ҳосил мекунанд, ҷой дода шудаанд;

3. **Фаъолияти таълим** - аз фаъолиятҳои таълимии тавсияшаванда, ки тавассути онҳо мавзӯ ва мундариҷаи он таҳлилу баррасӣ шуда, азхуд карда мешаванд, иборат аст. Фаъолиятҳо вобаста ба шароит ва мавод тағйир дода мешаванд.

4. **Вақт** - вақти эҳтимолие, ки барои ноил гаштан ба мақсад мусоидат мекунад, пешниҳод гардидааст.

Талаботи барнома

Шунавандагони курси такмили ихтисоси роҳбарони иттиҳодияҳои методӣ бояд дониш, малака, маҳорат ва салоҳиятҳои зеринро соҳиб гарданд:

- сиёсати давлатро дар соҳаи маориф шарҳ дода фаъолияти таълимро дар асоси он ба роҳ монанд;
- навгониҳои соҳаи педагогика ва психологияро донанд ва амалан татбиқ намоянд;
- мақсад ва мазмуни стандарти давлатии таълими фанҳоро шарҳ дода, дар асоси он барномаҳои таълимӣ, нақшаҳои тақвими ва дарсиро таҳия, ташхис ва таҳлил карда тавонанд;
- усулҳои таълим ва омӯзиши интерактивиро донанд, муносибату воситаҳои онро дар амал татбиқ кунанд;
- ҳангоми арзёбии фаъолияти таълимии омӯзгорон ва хонандагон аз усулу воситаҳои гуногуни арзёбӣ истифода баранд;
- асосноккунии мафҳум ва ҳодисаҳоро дар таълими фанҳо мутобиқи талаботи стандарт ва барномаи таълим ба роҳ монда тавонанд;
- мавзӯҳои ҳар як фанро бо масъалаҳои ҳаёти алоқаманд карда тавонанд ва ба омӯзгорон дар ин хусус маслиҳат дода тавонанд;
- муносибати босалоҳият ба таълим ва роҳу усулҳои татбиқи онро донанд.

Талабот ба сатҳи тайёр намудани шунавандагон

Пас аз хатми курс шунаванда бояд:

- моҳияти сиёсати давлатӣ дар соҳаи маориф;
- талаботи Стандарти давлатии таълим ба салоҳияти касбии омӯзгор;
- асосҳои назариявӣ ва амалии психология ва педагогика;
- истифодаи технологияи инноватсионӣ дар омӯзиши фанҳо;
- моҳият, хусусият ва усулҳои таҳқиқоти илмиро донанд.

Салоҳият:

- таҳлил карда тавонистани фаъолияти касбии худ бо мақсади такмил ва баланд бардоштани малакаи касбӣ;
- мониторинги сифати дониши хонандагонро гузаронида тавонанд;
- фаъолияти мустақилии омӯзгорон ва хонандагонро ҳангоми кор бо технологияи информатсионӣ-коммуникатсионӣ ва инноватсионӣ ба роҳ монда тавонанд;
- барномаҳои таълимии иловагиро оид ба фанҳои таълимӣ ва банақшагирии дарсхоро дар асоси технологияҳои инноватсионӣ тартиб ва арзёбӣ карда тавонанд;
- мустақилона саволномаҳоро оид ба аттестатсияи ҷамбасти (ретинг, санҷиш, имтиҳон), олимпиада ва викторина аз фанҳои таълимӣ тартиб ва омода намоянд;
- аттестатсияи омӯзгоронро тибқи муқаррарот ташкил ва баргузор карда тавонанд;
- маводи таълимӣ-методӣ ва дидактикӣ оид ба таълими фанҳоро бо истифода аз ТИК таҳия карда тавонанд;
- асосҳои кор бо компютер, тахтаи электронӣ ва дигар таҷҳизоти техникий таълимӣ: кор дар: барномаи системаи иттилоотии ҷамъоварии маълумоти оморӣ Emis ва барномаи электронии «eDonish» истифодаи манбаҳои иттилоотии таълимӣ аз шабакаи Интернет, мақсаднок истифода бурдани почтаи электронӣ, сомонаҳои таълимӣ ва шабакаҳои иҷтимоӣ ва ба роҳ мондани низоми таълими фосолавӣ, дарсҳои аидеой ва ташкили вебинарҳо ва

конференсияҳои онлайнӣ тавассути Zoom, Microsoft Teams, Skype, Discord.

•дар асосии донишҳои назариявӣ таҳқиқот гузаринида тавонад.

Малакаҳои зеринро дошта бошанд:

- технологияи муосири педагогии таълими фанҳо;
- истифодаи технологияҳои иттилоотиву коммуникатсионӣ барои ҳалли барномаҳои касбӣ;
- методологияи тарҳи истифодаи ТИК.

Талаботи мазкур тавассути тести (санчиши) чамъбасти арзёбӣ шуда, ба иштирокчии курс холи муайян гузошта мешавад. Бо дарназардошти натиҷаи тести чамъбасти аз хатми курси мазкур ба иштирокчиён шаҳодатнома дода мешавад.

Аз шунавандагони курс эҳтиромона хоҳиш карда мешавад, ки дар ҳолати зарурӣ фикру ақидаашонро нисбат ба барномаи мазкур ба суроғаи электронии Донишкадаи ҷумҳуриявӣ тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф **takmili.ihisos@maorif.tj** ирсол намоянд.

НАҚШАИ

таълимии курси тақмили ихтисоси роҳбарони иттиҳодияҳои
методии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ

№	Қисматҳои барнома	Миқдори соат		
		Ҳамагӣ	Назариявӣ	Амали
1.	Тахассус, тақмили маҳорати касбӣ	36	12	24
	Ҳамагӣ	36	12	24

**Нақшаи
тақвимии ихтисоси роҳбарони иттиҳодияҳои методии
муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ**

№	Қисматҳои барнома	Миқдори соатҳо		
		Ҳамагӣ	Назариявӣ	Амалӣ
1	Таҳассус, тақмили маҳорати касбӣ	36	12	24
1.1	Вазифаҳои асосии иттиҳодияи методӣ дар муассиса	6	2	4
1.2	Муносибати босалоҳият ба таълим, ҷанбаҳои асосии татбиқи он	6	2	4
1.3	Таҳлили дарс ва нақши он дар болоравии сатҳи омодагии касбии омӯзгорон	6	2	4
1.4	Воситаҳои арзёбии муносибати босалоҳият ба таълим. Стратегияҳои арзёбии ташаккулдиҳанда	6	2	4
1.5	Банақшагирии кори иттиҳодияи методӣ	6	2	4
1.6	Низомномаи иттиҳодияи методии омӯзгорони фаннӣ. Нақшаи намунавии кори солони роҳбарони иттиҳодияи методии омӯзгорони фаннӣ	6	2	4
2.	Мавзӯҳои иловагӣ			
2.1.	Ташкил ва гузаронидани натиҷагирии дониш, сифат ва самаранокии таълим бо усули тестӣ	6	2	4
2.2.	Ҳадамоти методии муассиса ва мақоми он. Иттиҳодияҳои методии фаннӣ -	6	2	4

	омили муҳимми такмили таҳассус ва рушди маҳорати касбии омӯзгорон			
2.3.	Усулҳои фаъол ва технологияҳои нави таълим. Роҳҳои истифодаи онҳо дар раванди дарсҳо	4	2	2
2.4.	Тафаккури интиқодӣ	4	2	2
2.5.	Роҳҳои истифодаи самараноки маводи рақамӣ дар раванди таълим	2	1	1

Эзоҳ: лекторҳо метавонанд дар раванди машғулиятҳо бо хоҳиши шунавандагон аз мавзӯҳои иловагӣ низ дарс гузаранд.

1. Таҳассус, такмили маҳорати касбӣ (36 соат)

Мавзӯи 1.1. (6 соат). Вазифаҳои асосии иттиҳодияи методӣ дар муассиса

Иттиҳодияи методӣ нақши он дар пешбурди фаъолияти таълимию тарбиявӣ. Муқаррароти умумии ташкили иттиҳодияи методӣ дар мактаб. Иттиҳодияи методӣ сохтори ҳадамоти методӣ дар муассисаҳои таълимӣ. Самтҳои фаъолияти таълимӣ, тарбиявӣ, методӣ, таҷрибавию озмоишӣ ва қорҳои беруназсинфӣ аз рӯи фанҳо ва ё гурӯҳи фанҳо. Иттиҳодияи методӣ ва ҳайати омӯзгорони он. Шакл ва тартиби фаъолияти иттиҳодияи методӣ. Иттиҳодияи методи фанӣ. Иттиҳодияи омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ. Иттиҳодияи методи омӯзгорони фанҳои равиявӣ (гуманитарӣ ва ё табиӣ рӯзӣ). Иттиҳодияи методи роҳбарони синф. Иттиҳодияҳои методи роҳбарони маҳфилҳои фанӣ.

Ташкил, азнавсозӣ ва қатъ намудани фаъолияти иттиҳодияи методӣ дар муассисаҳои таълимӣ. Мутассадии асосии пешбурди фаъолияти иттиҳодияи методӣ. Вазифа ва ҳадафҳои он. Мақсад ва мундариҷаи фаъолияти иттиҳодияи методӣ. Иттиҳодияи методӣ ҳамчун сохтори алоҳида дар

муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ. Ташкили чараёни доимии такмили ихтисоси ҳайати омӯзгорони мактабҳо. Шаклҳои асосии фаъолияти иттиҳодияҳои методӣ. Самаранокии фаъолияти иттиҳодияи методӣ. Низоми фаъолияти иттиҳодияи методӣ. Таъини роҳбари иттиҳодияи методӣ. Ба роҳ мондани фаъолият дар асоси нақшаи солона. Марҳилаҳои асосии таҳияи нақшаи солонаи фаъолияти иттиҳодияи методӣ ва нақшаҳои фардии аъзоёни он. Баргузор намудани чаласаҳои иттиҳодияи методӣ. Назорат ва танзими фаъолияти иттиҳодияи методӣ аз тарафи маъмурияти мактаб. Ҳуҷҷатгузори фаъолияти иттиҳодияи методӣ. Низомнома оид ба иттиҳодияи методӣ. Вазифаҳои хизмати ҳайати омӯзгорони иттиҳодияи методӣ. Хулоса ва таҳлили фаъолияти иттиҳодияи методӣ.

Мавзӯҳои фаъолияти методӣ, мақсадҳои он, самтҳои афзалиятнок ва вазифаҳо дар соли нави хониш. Нақшаи фаъолият дар соли нави хониш. Нақшаи татбиқи зина ба зинаи чорабиниҳои нақшавии иттиҳодияи методӣ бо нишондоди мӯҳлат ва шахсони мутасаддӣ. Базаи ягонаи маълумот оид ба ҳайати омӯзгорони иттиҳодияи методӣ (синну сол, маълумот, дараҷаи таҳассусӣ, собиқаи умумии кор ва собиқаи омӯзгорӣ, мукофоту унвонҳо, суроға ва телефон). Маълумот оид ба мавзӯҳои худомӯзии омӯзгорони ҳайати иттиҳодияи методӣ. Речаи баргузор намудани дарсҳои кушод ва чорабиниҳои беруназсинфӣ аз тарафи омӯзгорон аъзоёни иттиҳодияи методӣ. Нақшаи дурнамои аттестатсияи омӯзгорон ва иштироки онҳо дар КТИ ва омӯзишҳои фаннӣ. Нақшаи баргузори ҳафтаҳои методӣ (агар иттиҳодияи методӣ дар алоҳидагӣ доир намояд). Нақшаи корӣ оид ба мутахассисони ҷавон ва амалисозии он. Натиҷаҳои санҷиши дохилимактабӣ ва назорати сифати таҳсилот. Протоколҳои чаласаҳои иттиҳодияи методӣ. Ҳуқуқҳои иттиҳодияҳои методӣ.

**Мавзуи 1.2. (6 соат). Муносибати босалоҳият ба таълим,
чанбаҳои асосии татбиқи он**

Масъалаҳои назариявӣю амалии муносибати босалоҳият ба таълим. Мафҳуми салоҳият, босалоҳият, муносибати босалоҳият ба таълим, марҳилаҳои пайдоиш ва таҳлили сарчашмаҳои илмию методӣ. Назарияҳое, ки ба ташаккули салоҳиятнокии хонандагон мусоидат мекунанд. Муқоисаи хусусиятҳои таълими аънанвӣ ва салоҳиятнокӣ, сабаби ворид намудани тағйирот ба муносибат ба таълим, моҳият, дастовард ва норасоҳои муносибати босалоҳият ба таълим. Ташкили раванди таълими низоми синфӣ-дарсӣ. Мазмуну мундариҷаи методҳои шарҳӣ-аёнӣ дар раванди таълими низоми синфӣ-дарсӣ. Кори амалӣ бо чадвали муқоисавии хусусиятҳои фарқкунандаи таълими аънанвӣ ва салоҳиятнок.

Таҳлили талаботи стандарти фаннӣ, сохтор, самт, салоҳиятҳо ва нишондиҳандаҳо, ки талаботи асосӣ ба шумор меравад. Салоҳиятҳо ҳамчун асос барои арзёбӣ, мақсадгузорӣ ва банақшагирии раванди таълим. Кор бо стандартҳои фаннии зинаи 2 ва 3-и таҳсилот, маҷмӯи салоҳиятҳо ва нишондиҳандаҳои салоҳиятнокии фанҳои алоҳида ва концепсияи ташаккули салоҳиятҳо. Шаклҳои гуногуни супоришҳои таълимӣ ва корҳои амалӣ.

Мавзӯи 1.3. (6 соат). Таҳлили дарс ва нақши он дар болоравии сатҳи омодагии касбии омӯзгорон

Мақсадҳои асосии таҳлили раванди дарс. Намудҳои таҳлили дарс ва мақсадҳои он. Таҳлили дарс аз нигоҳи омӯзгор ва маъмурияти мактаб.

Таҳлили дарс аз нигоҳи омӯзгорон. Қолаби дарси муосир – мазмуну мундариҷаи онҳо. Омӯзгор барои худ шакл ва сохти таҳлили дарсро муайян мекунанд, ки он барояш мувофиқ ва имконпазир аст. Ба миён омадани марҳилаи шубҳа ва нофаҳмиҳо: имкони интиҳоб ва зарурати бештар андешидану мулоҳиза кардан. Ақида ва назарияҳо барои таҳлили дарс. Нарасидани вақт барои таҳлил, надоштани хоҳиш барои таҳлил ва таҳлили дарс аз

руйи қолабҳои фармоишии болоӣ. Таҳлили дарс аз нигоҳи омӯзгорон ва манфиати онҳо. Таҳлили дарс аз тарафи маъмурияти мактаб. Дарс нишондиҳандаи асосии фаъолияти омӯзгорӣ. Зарурати доштани малакаҳои таҳлили дарсҳо барои маъмурияти мактаб ва роҳбарони иттиҳодияҳои методии мактабҳо. Таҳлили дарс омили асосии муайян кардани мушкилиҳои муайяни фаъолияти касбии омӯзгорон. Саривақт муқаррар кардани норасоӣ ва расонидани ёри зарурии методӣ ба омӯзгор бо мақсади такмили маҳорати касбии ӯ. Зарурати худтаҳлилкунии омӯзгор ва худбаҳозории ӯ ба фаъолияти касбӣ: худтаҳлилкунӣ нишондиҳандаи асосии рушди касбии омӯзгорон.

Таҳлили усулҳои дарсгузарӣ, тарзҳои фаъолгардонии хонандагон, самаранокии азхудкунии мавод. Сабабҳои аз нигоҳи физиологиву гигиенӣ ва педагогикаи солимӣ таҳлил накардани машғулиятҳо. Намудҳои таҳлили дарс ва ҳадафҳои асосии он.

а) Таҳлили дарс аз нигоҳи беҳдошти солимии хонандагон

б) Таҳлили ҷанбаи педагогии дарс

в) Таҳлили ҷанбаи психологии дарс

Таҳлили анъанавии дарс. Бартарихҳои схемаҳои анъанавии таҳлил. Норасоҳои схемаҳои анъанавии таҳлил.

Таснифоти анъанавӣ барои таҳлили қисматҳои ҷудоғонаи дарс: психологӣ, педагогӣ, методӣ, физиологиву гигиенӣ. Гузаронидани таҳлили комплекси дарс, бо назардошти тамоми талабот ва таҳлили ҷузъӣ (ягон паҳлӯ). Маҳдудият ва норасоҳои таҳлили анъанавӣ.

Меъёр - ченаки баҳо. Низоми арзёбии дониш, ҷорӣ намудани системаҳои муосири баҳозгорӣ. Характери сатҳи доштани меъёрҳо ва натиҷаҳои он. Ба инобат гирифтани сатҳи гуногуни таҷрибаи педагогӣ ва маданияти методологӣ ҳар як омӯзгор, аз тарафи назораткунандагон.

Мақсадҳои иштирок ба дарс. Пешакӣ шинос намудани омӯзгорон аз ҳадафҳои таҳлил ва нақшаи таҳлили дарс аз тарафи роҳбарони иттиҳодияҳои методӣ.

Вазифаҳои назорати дохилимактабӣ. Назорат чараёни идоракунӣ, на ошкор кардани камбудихо бо мақсади танбех (то ба дигарон дарси ибрат шавад).

Таҳлили дарс нишондиҳандаи касбияти омӯзгор, муовинони директор ва роҳбарони иттиҳодияҳои методӣ. Маҳорати истифодабарии нақшаҳои гуногуни таҳлили дарс аз тарафи маъмурияти мактаб. Таҳлили дарс аз мавқеи фаъолияти омӯзгор ва хонанда, аз ҷиҳати педагогӣ, психологӣ, методӣ, гигиенӣ, фарҳангӣ ва ғайраҳо.

Мавзӯи 1.4. (6 соат). Воситаҳои арзёбии муносибати босалоҳият ба таълим. Стратегияҳои арзёбии ташаккулдиҳанда.

Таҳлил ва таҳияи воситаҳои арзёбӣ. Мавқеи арзёбӣ дар раванди таълим. Зарурияти масъалаи арзёбӣ. Ҷанбаҳои арзёбӣ: арзёбии ташхисӣ, ташаккулдиҳанда ва ҷамъбасти, усулҳо ва методҳои дигари муносибати босалоҳият ба таълим. Таҳия, муҳокима, намоиш ва таҳлили нақшаҳои дарсӣ.

Мавзӯи 1.5. (6 соат). Банақшагирии кори иттиҳодияи методӣ

Банақшагирӣ самти муҳим ва дақиқ аст. Аксиомаҳои банақшагирӣ. Нақшаи дурнамо. Таҳлили фаъолияти методӣ. Муайян кардани норасоиҳо. Мақсаду вазифаҳои дарозмӯҳлати фаъолияти методӣ. Равияҳои асосии фаъолияти методӣ, масалан, ташкил кардани коргоҳи эҷодӣ ё коргоҳи устоди моҳири доимоамалкунанда барои омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ ва ғ. Мустаҳкам кардани заминаи илмию методӣ ва дидактикии мактаб.

Нақшаи солона. Таҳлили нақшаи солона. Мақсаду вазифаҳо дар соли таҳлили ҷорӣ. Омӯхтани таҷрибаи пешқадам. Инкишофи дараҷаи касбӣ. Кор бо мутахассисони ҷавон. Ташкили ҳазинаи таҳияҳои методӣ. Ҷамъомадҳои методӣ. То оғози ҷамъомад чӣ бояд кард? Мақсади ҷамъомади иттиҳодияи методӣ.

Мавзуи 1.6. (6 соат). Низомномаи иттиҳодияи методии омӯзгори фаннӣ. Нақшаи намунавии кори солонаи роҳбарони иттиҳодияи методии омӯзгори фаннӣ

Мақсаду муҳтавои Низомномаи роҳбарони иттиҳодияи методии омӯзгори фаннӣ. Муқаррароти умумӣ. Ҳадаф ва вазифаҳо. Самтҳо ва мазмуни фаъолият. Салоҳиятҳои иттиҳодияҳои методӣ. Вазифаҳои аъзоёни иттиҳодияи методӣ. Ҳуҷҷатгузорӣ. Тарзи таҳия намудани нақшаи намунавии кори солонаи роҳбарони иттиҳодияи методии омӯзгори фаннӣ.

Мавзуҳои иловагӣ

Мавзуи 2.1. (6 соат). Ташкил ва гузаронидани натиҷагирии дониш, сифат ва самаранокии таълим бо усули тестӣ аз фанни таълимӣ

Усули сохтани тестҳо. Тарзи гузаронидани имтиҳон ва ё санчиш бо усули тестӣ. Натиҷагирии тест ва ё мониторинг. Тарзи омӯзиши хонандагон бо усули пуркунии варакаи тестӣ. Бартарияти назорати дониши хонандагон бо методи тестӣ.

Тест чист? – Тест ин натиҷаи арзёбии дониш, малака ва маҳоратҳои хонандагон. Усули гузаронидани тест тақозои замон. Мақсади тест.

Истифодаи санчиши тестӣ. Гузаронидани тести ибтидоӣ. Тести чамъбасти – ба системадарорӣ, чамъбасти маводи таълим, санчиши дониш, малака ва маҳорати ба даст омада.

Таҳияи тест аз рӯи меъёрҳо.

1. Илмӣ (Барои чӣ? Бо кадом мақсад?)
2. Эътимоднокӣ (то кадом андоза натиҷаҳои бадастомада боварибахш буда, тасодуфӣ нестанд)

3. Объективӣ (мазмунӣ масъалаҳои тест асосӣ илмӣ дошта, барои арзёбии ҳаққонии дониш, малака ва маҳоратҳо. Навъҳои тест. Тести кушода. Тести пӯшида.

Мавзӯи 2.2. (6 соат). Ҳадамоти методии муассиса ва мақоми он. Иттиҳодияҳои методии фаннӣ- омили муҳимми тақмили таҳассус ва рушди маҳорати касбии омӯзгорон

Ҳадамоти методии муассиса. Сохтори ҳадамоти методии муассиса. Кабинети методии мактаб. Шурои методии муассиса. Иттиҳодияҳои методии омӯзгорони фанҳо. Вазифаи ҳадамоти методии мактаб. Объектҳои ҳадамоти методии муассиса. Вазифаҳои ҳадамоти методӣ. Фаъолияти кабинети методии муассиса. Нақшаи солонаи кабинети методии муассиса. Шурои методӣ (педагогӣ). Фаъолияти Шурои методӣ.

Нақшаи кори иттиҳодияҳои дохилимактабӣ. Маҳфилҳои фаннӣ. Дарсҳои иловагӣ. Корҳои инфиродӣ. Омӯзиш ва паҳн намудани таҷрибаи пешқадами омӯзгорон. Ташкили табодули таҷриба ва худомӯзии омӯзгорон. Ёрии методӣ ба омӯзгорони ҷавону навкор оид ба омӯзиши усулу равишҳо ва технологияи нави тадрис. Иҷрои барномаҳои таълимӣ. Ташкил ва гузаронидани ҳафтаҳои фаннӣ, даври аввали олимпиадаҳои фаннӣ, озмунҳои касбӣ. Ташкил ва гузаронидани хонишҳои педагогӣ. Тақмили маҳорати касбии омӯзгорон. Асноди меъёрию ҳуқуқии соҳа. Омӯзиши барномаҳои таълимӣ. Таҳлили дониш ва маҳорати хонандагон. Ташкили корҳои беруназсинфӣ. Тавсияҳои методӣ.

Мавзӯи 2.3. (4 соат). Усулҳои фаъол ва технологияҳои нави таълим. Роҳҳои истифодаи онҳо дар раванди дарсҳо.

Маълумот оид ба таърихи усулҳои фаъоли таълим. Фарқияти усулҳои фаъоли таълим аз усулҳои анъанавӣ. Технологияи усулҳои таълим. Маҳфили ҳозирчавобон, дарс-конференсия, дарси ғайримуқаррарӣ, дарс-муҳоҷиса. Дарёфти роҳу усулҳои фаъоли таълим, истифодаи васеи техникаи муосир дар раванди таълим. Машғулияти амалӣ

ба таври ғайрианъанавӣ бо истифодаи аёният, воситаҳои техникӣ, аз ҷумла проектор ва тахтаи электронӣ, усулҳои фаъоли таълим- кластер усули шаршара, диаграммаи Вен ва ғайраҳо. Дарси амалӣ дар намуди мусобика дар гурӯҳҳо бо татбиқ намудани назария ба амалия, проблемагузорӣ бо таҷрибаҳои шавқовар, вобаста ба қобилияти ҳар як хонанда супоришҳои инфиродӣ. Усулҳои муосир ва фаъоли таълим: интерактивӣ, коммуникативӣ (муоширатӣ)-ӣ.

Ташкили таълими модули, бисёрзинагӣ, усулҳои инноватсионӣ фаъоли таълим ва шаклҳои дигари мутобиқ ба талаботи замони муосир.

Мавзӯи 2.4. (4 соат). Тафаккури интиқодӣ.

Тафаккури интиқодӣ чист ва чӣ тавр метавон онро рушд дод. Ғояҳои тафаккури интиқодӣ. Нақши бунёдии тафаккури интиқодӣ. Хусусиятҳои тафаккури интиқодӣ.

Мавзӯи 2.5. (2 соат). Роҳҳои истифодаи самараноки маводи рақамӣ дар раванди таълим

Афзалиятҳои маводи рақамӣ дар ҷараёни таълим ва омӯзиш. Аҳамияти омӯзиши фосилавӣ бо истифода аз маводи рақамӣ. Сохтори дарсҳои видеоӣ, Банақшагирии омӯзишҳои фосилавӣ бо истифода аз дарсҳои видеоӣ ва барномаҳои таълимӣ ва иҷтимоӣ. Арзёбии натиҷаи пешрафти таълимии муҳассилин ҳангоми истифодаи дарсҳои видеоӣ. Тавсияҳо ба роҳбарони муассисаҳои таҳсилоти умумӣ, омӯзгорон ва падару модарон оид ба истифодаи дарсҳои видеоӣ.

РҶҶҲАТИ АДАБИЁТ

- [1]. Азизова М., Олимова Ф., Каримов Т., Раҷабов М. Дастур барои роҳбаладӣ ва дастгирии методи омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ оид ба ташаккули малакаҳои хониш (барои роҳбаладон). Душанбе, 2018.
- [2]. Атахонов Т, Муллоев А. Фарҳанги истилоҳоти маориф. Душанбе: Аржанг, 2012.- 120 с.
- [3]. Бобизода Ғ., Зиёӣ Х., Ақобиров Ш., Исоев К., Байзоев А., Алиев. Таҳияи Стандарт, барномаи таълим ва роҳнамои омӯзгор барои зинаи таҳсилоти миёнаи умумӣ (дастури методӣ). Душанбе, 2018. -50 с.
- [4]. Бобоев Ҳ. Омилҳои муайянкунандаи сифати таҳсилот бояд ғайб бошанд. «Маорифи Тоҷикистон». Душанбе, 2007. С. 48-60.
- [5]. Бобоев Ҳ. Такмили ихтисос- зинаи ҳатмии таҳсилот. «Маорифи Тоҷикистон». Душанбе 2007. С. 28-40.
- [6]. Доираи салоҳиятҳои омӯзгор. Душанбе, 2019. -19 с.
- [7]. Консепсияи миллии маълумоти Ҷумҳурии Тоҷикистон. Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 03.03.2006, №94.
- [8]. Консепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон. Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 03.05.2002, №200.
- [9]. Консепсияи ташаккули ҳукумати электрони дар Ҷумҳурии Тоҷикистон. Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.12.2011, №643.
- [10]. Кодекси меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 23.07.2016, №1329.
- [11]. Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф». Душанбе: Шарқи Озод, 2013.- 41 с.
- [12]. Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи “тарбияи ватандӯстии шаҳрвандон” аз 24.12.2022, №1920.
- [13]. Искандаров Ҳ. Коргузорӣ ва ҳуҷҷатнигорӣ (дастури методӣ). Душанбе. 2005.
- [14]. Лейфман И.Ф. Карточки для дифференцированного контроля знаний. 1-10 частей. М.: 2005.
- [15]. Лутфуллоев М.- Эҳёи педагогикаи тоҷик. Душанбе, -1997.
- [16]. Муллоев А. Шодиев М. Ташкили ҷараёни таълим ва талабот ба дарси муосир. Душанбе, 2007.- 153 с.
- [17]. Муносибати салоҳиятнокӣ ба таълим. Модули таълимӣ. Душанбе, 2017. - 136 с.
- [18]. Мухторов З., Искандарова Г. Дастур барои тренерони барномаи «Хониш ва китобат дар рушди тафаккури интиқодӣ». - Душанбе, 2008.-96 с.
- [19]. Мухторов З., Раджабов М. Стратегии развития критического мышления в школе. Пособие 1 для учителей английского языка. - Душанбе, 2008.-76 с.

- [20]. Мухторов З., Раджабов М. Стратегии развития критического мышления в школе. Пособие 2 для учителей английского языка. - Душанбе, 2008.
- [21]. Майоров А.Н. Мониторинг в образовании. Интеллект – Центр. М.: 2005.
- [22]. Ниёзов Ф., Алиев А., Нусратов Б., Чонмирзоев Э., Кодиров Н., Иргашева М., Зиёев Қ. Арзёбӣ дар низоми салоҳиятноки (дастур барои омӯзгор). Душанбе, 2016.-65 с.
- [23]. Ниёзов Ф., Алиев А., нусратов Б., Чонмирзоев Э., Қодиров Н., Иргашева М., Зиёев Қ. Банақшагирии дарс дар асоси стандартҳо, китоби дарсӣ ва замимаҳо (дастур барои омӯзгор). Душанбе, 2016.-73 с.
- [24]. Низомномаи иттиҳодияи методии омӯзгори фаннӣ.- 2013.
- [25]. Низомномаи намунавии муассисаҳои миёнаи умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон. Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 01. 06. 2016, №237; 202. 287 с.
- [26]. Низомномаи шурои методии муассисаҳои таълимӣ. 2002.
- [27]. Оинномаи муассисаи таълимии таҳсилоти умумӣ.
- [28]. Примерная программа воспитания школьников. Душанбе. - 2004.
- [29]. Стратегияи миллии рушди маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030. Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29.09.2020. №526.
- [30]. Стандарти давлатии таҳсилоти умумӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон. Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 01. 08. 2015, №494.
- [31]. Тартиби ба навор гирифтани дарсҳои видеӣ. Таҳсилоти давомноки босифат ва фарогир барои ҳамаи кӯдакон. Душанбе, 2021.- 13 с.
- [32]. Тартиби аттестатсияи кормандони соҳаи омӯзгорӣ ва илмӣ муассисаҳои таълимии Ҷумҳурии Тоҷикистон. Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 07.06.2017, №281.
- [33]. Тартиби тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф. Фармоиши вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 05.04.2023, №377.
- [34]. Усулҳои таълим ва омӯзиши ҳамфаъол. Дастури методӣ. Зери таҳрири Д.В. Сафин ва Р.Г.Мусина ; Душанбе, 2006.- 98 с.

